

Liliowce upamiętniające ważne postaci Powiatu Kaliskiego zakwitły w Wojśławicach

W Arboretum Wojśławice – Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego w Niemczy (pow. Dzierżoniowski, woj. dolnośląskie), trwa właśnie pełnia kwitnienia liliowców. To szczególne miejsce może poszczycić się największą kolekcją tych roślin w Europie, liczącą blisko 4 tysiące gatunków i odmian, a zarazem posiada status Narodowej Kolekcji Rodzaju Liliowiec (*Hemerocallis*), nadany przez Polskie Towarzystwo Ogródów Botanicznych. Wśród tysięcy barwnych odmian pojawiły się w tym roku cztery nowe, niezwykle wyjątkowe – nazwane na cześć zasłużonych postaci związanych z powiatem kaliskim.

Rok 2025 obfituje w ważne dla regionu kaliskiego rocznice, m.in.: 110. rocznicę urodzin Doroty Ścigajłło – pielęgniarki i działaczki społecznej, 130. rocznicę urodzin i 50. rocznicę śmierci nauczycielki Anieli Kacerowej, 155. rocznicę urodzin oraz 125. rocznicę przybycia do Liskowa ks. Wacława Blizińskiego – kapłana, działacza ludowego, posła i senatora, oraz 200. rocznicę urodzin Jerzego Perskawca – ławnika sądowego, gospodarza i protoplasty rodu, którego prapraprawnikiem jest pomysłodawca inicjatywy.

OGRODNICZE UPAMIĘTNIE NIE OSÓB ZASŁUŻONYCH NOWE ODMIANY LILIOWCÓW NAZWANE NA CZĘŚĆ MIESZKAŃCÓW POWIATU KALISKIEGO

W Azji Wschodniej liliowce (*Hemerocallis*) od wieków znane były jako rośliny jadalne i lecznicze. Pierwsze wzmianki o nich pojawiły się w czasach Konfucjusza (551-479 p.n.e.).

W Europie liliowce są znane prawdopodobnie od XVI w. Wskazują na to opisy i rysunki znalezione w belgijskich zbiorach zielnikowych profesorów Remberta Dodoensa z 1554 r. i Charles'a de L'Écluse (Clusiusa) z 1583 r. oraz w książce francuskich lekarzy i botaników Matthiasa de Lobela i Pierre'a Peny z 1571 r. Początkowo zaliczane były do różnych grup systematycznych. W 1753 r. Karol Linneusz w dziele „Systema Naturae” ostatecznie nadał im nazwę rodzajową *Hemerocallis*. Do Ameryki Północnej liliowce zostały sprowadzone przez imigrantów z Europy. Najwcześniejsze informacje o ich uprawie pochodzą z 1805 r. Hodowla liliowców rozpoczęła się dopiero pod koniec XIX w. Zapoczątkował ją George Yeld – angielski nauczyciel i kolekcjoner. Krzyżując gatunki, wyhodował pierwsze mieszańce: 'Apricot' (1893) i 'Francis' (1895). Co roku rejestruje się nowe odmiany o niezwykle zróżnicowanych kwiatach pod względem wielkości, kształtu i barwy kwiatów. Jest ich obecnie ponad 100 tysięcy. Liliowce to niezawodne, długowieczne i łatwe w uprawie byliny, od dawna popularne także w polskich ogrodach. Największa kolekcja liliowców oraz Ogród Pokazowy Amerykańskiego Towarzystwa Liliowcowego ([Display Garden](#) American Hemerocallis Society) znajduje się w województwie dolnośląskim, w Arboretum Wojśławice – Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Ta imponująca kolekcja liczy ponad 4 tys. taksonów, czyli odmian i gatunków.

W 2025 roku przypada kilka ważnych dla społeczności powiatu kaliskiego rocznic: 110. rocznica urodzin Doroty Ścigajłło, pielęgniarki i działaczki społecznej; 130. rocznica urodzin i 50. rocznica śmierci nauczycielki Anieli Kacerowej; 155. rocznica urodzin działacza ludowego, posła oraz senatora, ks. Wacława Blizińskiego oraz 200. rocznica urodzin Jerzego Perskawca, gospodarza i protoplasty rodu, którego prapraprawnikiem jest m.in. Tomasz Dymny, dendrolog i popularyzator roślin, zastępca Dyrektora ds. Arboretum Wojśławice – Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, który od urodzenia związany jest z Ziemią Kaliską. Zrodził się pomysł, aby w sposób szczególny uhonorować i upamiętnić osoby zasłużone dla gminy Opatówek oraz gminy Lisków, poprzez nazwanie ich imieniem i nazwiskiem nowych odmian liliowców. W styczniu bieżącego roku zostały zarejestrowane w Amerykańskim Towarzystwie Liliowcowym selekty wyhodowane i nazwane przez hodowcę liliowców z Rybnika – Tadeusza Kotulę oraz Tomasza Dymnego.

Liliowiec 'Dorota Ścigajłło' który, charakteryzuje się okazałymi kwiatami (15 cm średnicy) barwy jasnoróżowej z bordowym oczkiem i obwódką płatków oraz żółtą, przechodzącą w zieleń gardzielą. Ponadto brzegi płatków są silnie marszczone i zakończone żółtymi, ostrymi zębami.

Dorota Ścigajłło z d. Łuszczyk, urodziła się 10 października 1915 r. w Kosowie Poleskim (obecnie teren Białorusi). Córka Pelagii i Konstantego Łuszczyków. Mieszkała we wsi Skuraty niedaleko Kosowa Poleskiego. Po wybuchu rewolucji październikowej w 1917 r. jej rodzina została wywieziona na Syberię. Rodzice oraz najmłodszy brat zmarli na zesłaniu. Od tego czasu mała Dorota była pod opieką dwóch starszych braci – Andrzeja i Konstantego. W 1921 r. stryjeczny brat Aleksander sprowadził rodzeństwo do Polski. Podczas II wojny światowej zginęli obaj bracia. Dorota Ścigajłło rozpoczęła pracę zawodową jako pielęgniarka w 1931 r. w Powiatowym Szpitalu w Kosowie Poleskim. Już od 1934 r. należała do Polskiego Czerwonego Krzyża. Była komendantką drużyny sanitarnej i organizowała młodzieżowe drużyny sanitarne. Po egzaminie (1938 r.) i otrzymaniu tytułu pielęgniarki została zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Drohiczyne Poleskiej. Wraz z wybuchem

II Wojny Światowej została skierowana do szpitala wojskowego w Brześciu nad Bugiem. Następnie trafiła do szpitala w Kobryniu. Z narażeniem życia pomagała rannym żołnierzom, jeńcom oraz ludziom wywożonym na Syberię. Pomagała również w ucieczkach ze szpitala, ratując rannych przed represjami. Rosjanie posądzali ją o brak lojalności, a Niemcy podejrzewali o współpracę z partyzantami i Żydami. Została aresztowana, jednak dzięki wstawiennictwu znajomych uniknęła więzienia. W styczniu 1945 r. pierwszym transportem z Kobrynia, jako repatriantka, wraz z rodziną przyjechała do Polski. Kilka miesięcy przebywała w Białej Podlaskiej, a następnie kolejne trzy lata spędziła w Koźlu nad Odrą. W 1948 r. rozpoczęła pracę w Ośrodku Zdrowia w Opatówku. Brała udział w zwalczaniu chorób społecznych, m.in.: gruźlicy, jaglicy i chorób wenerycznych. Organizowała szkolne koła PCK i kluby Honorowego Dawcy Krwi. Była członkiem Zarządu Rejonowego oraz członkiem Zarządu Wojewódzkiego PCK w Kaliszu. Po przejściu na emeryturę przez ponad 20 lat opiekowała się dziećmi z Domu Dziecka w Liskowie, dla których zdobywała talony na żywność, buty, ubrania i zabawki. Była wrażliwa na krzywdę i nieszczęście ludzkie. Zawsze służyła bezinteresowną pomocą. Za swoją pracę zawodową i społeczną została wyróżniona Medalem 40-lecia Polski Ludowej, Odznaką „Za zasługi dla Województwa Kaliskiego”, Odznaką Honorową PCK IV, III, II, I stopnia, Tytułem Honorowego Członka PCK, Kryształowym Sercem, a także Orderem Uśmiechu za wielkie serce okazywane dzieciom. W 1991 r. otrzymała najwyższe międzynarodowe odznaczenie przyznawane pielęgniarkom – Medal Florence Nightingale. Zmarła 18 listopada 2006 r. i została pochowana na cmentarzu parafialnym w Opatówku.

Liliowiec 'Aniela Kacerowa' który, charakteryzuje się okazałymi kwiatami (15 cm średnicy) barwy purpurowej z żółtą, przechodzącą w zieleń gardzielą oraz marszczonymi brzegami płatków zakończonymi kremowymi zębami.

Aniela Kacerowa z d. Tylawska, urodziła się 2 października 1895 r. w Łoszkowcach koło Kamieńca Podolskiego (obecnie teren Ukrainy). Dorastała wśród młodszego rodzeństwa – brata Antoniego i siostry Zofii. Ojciec Stanisław Tylawski naprawiał maszyny parowe, matka Michalina pracowała w kuchni we dworze rodziny Grocholskich. Aniela ukończyła Seminarium Nauczycielskie im. Św. Terazy we Lwowie, dzięki pracodawcom matki, którzy pokrywali koszty jej kształcenia. Po zakończeniu edukacji pracowała jako guwernantka. Przed rewolucją październikową poznała Hansa Kacera, inżyniera, z którym po ślubie zamieszkała w Wiedniu. Najtrudniejszym okresem w życiu rodziny Tylawskich była rewolucja i wojna polsko-bolszewicka. W ucieczce z domu rodzinnego pomógł im tamtejszy pop, ostrzegając przed grożącym niebezpieczeństwem. Tylawscy przybyli do Rożdżał (gmina Opatówek) do rodziny Suskich, która udzieliła im schronienia na prośbę państwa Grocholskich. Na wieść o nieszczęściu rodziny Aniela Kacerowa opuściła Wiedeń i dołączyła do najbliższych. Rozpoczęła pracę w Szkole Podstawowej w Tłokini Wielkiej, w której była przez pewien czas kierowniczką. Znała biegle język niemiecki, dlatego w czasie niemieckiej okupacji pomagała swoim rodakom, m.in. w załatwieniu fałszywych dokumentów. Dzięki jej rozległym znajomościom, wiele osób uniknęło wywozu na przymusowe roboty do Rzeszy. Po wyzwoleniu, w lutym 1945 r. podjęła się trudu organizacji szkoły. Do współpracy zaprosiła Aleksandrę Wierzbowską, siostrę ks. Henryka Kazimierowicza, ostatniego przedwojennego proboszcza parafii w Tłokini Kościelnej, który zginął w niemieckim obozie koncentracyjnym w Dachau. Już 12 lutego 1945 r. rozpoczęły się pierwsze lekcje. Aniela Kacerowa pracowała w Szkole Podstawowej w Tłokini Wielkiej do 1965 roku, kiedy przeszła na emeryturę. Była kobietą niezwykle wierzącą, wspierającą mieszkańców Tłokini, którzy darzyli ją ogromnym zaufaniem i powierzali swoje sprawy. Zmarła 13 stycznia 1975 r. Została pochowana w grobie rodzinnym znajdującym się na cmentarzu parafialnym w Tłokini Kościelnej.

Liliowiec 'Ksiądz Wacław Bliźniński', który charakteryzuje się okazałymi kwiatami (17 cm średnicy) barwy mieszanej żółto-czerwonej z żółtą, przechodzącą w zieleń gardzielą oraz z okazałą żółtą falbanką, zakończoną zębami i wyrostkami.

Ksiądz Wacław Bliźniński urodził się w Warszawie 28 lipca 1870 r. Jego rodzicami byli Mateusz i Magdalena z Warychowskich. W domu otrzymał staranne katolickie i patriotyczne wychowanie. W 1887 r. rozpoczął naukę w Seminarium Duchownym we Włocławku. W czasie nauki otrzymywał stypendium od hrabiny Ludwiki Ostrowskiej. Mając 22 lata, w sierpniu 1892 r. otrzymał święcenia diakonalne i trafił na parafię w Zagórowie k. Łądu. W grudniu 1892 r. przeniesiono go do Cieszcina w powiecie wieluńskim. Po kilku miesiącach został powołany na stanowisko wikariusza katedry i urzędnika Konsystorza Generalnego we Włocławku. Pod koniec grudnia 1899 r., ks. Bliźniński otrzymał nominację na proboszcza parafii pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Liskowie (pow. kaliski), do której młody kapłan przybył 5 stycznia 1900 r. Na wsi zastał ogromne ubóstwo, pogłębiane przez powszechny analfabetyzm. Początkowo mieszkańcy z niechęcią i z dystansem odnosili się do nowego proboszcza, lecz szybko zaczęli zmieniać swoją postawę. W pracy duszpasterskiej ks. Bliźniński skupił się na poprawie warunków życia parafian. Dzięki jego uporowi i pracy, Lisków stał się symbolem odrodzenia polskiej wsi. Szerzył oświatę, widząc w niej podstawę postępu moralnego i kulturalnego oraz rozwoju społeczno-gospodarczego. Zapoczątkował funkcjonowanie wielu instytucji, m.in.: Kasy Drobnego Kredytu, Domu Ludowego i Szkoły Rolniczej, a w 1916 r. gimnazjum, przekształconego w 1921 r. w Seminarium Nauczycielskie. Dzięki ks. Bliźnińskiemu w Liskowie powstał: sklep spółdzielczy, mleczarnia, piekarnia, młyn parowy, spółdzielnia rolniczo-handlowa, spółdzielnia budowlana, a także zaczęło ukazywać się czasopismo „Liskowianin”. W okresie międzywojennym był posłem do Sejmu Ustawodawczego (1918-1922), a od 1938 r. senatorem (nominacja prezydenta Ignacego Mościckiego). Pełnił wiele funkcji o charakterze samorządowym, m.in. marszałka Sejmiku Samorządowego w Poznaniu. Działalność ks. Wacława Bliźnińskiego przerwał wybuch II wojny światowej. Z chwilą wkroczenia na Ziemię Kaliską oddziałów niemieckich, w obawie przed aresztowaniem, wyjechał z Liskowa. Początkowo ukrywał się w Warszawie, a następnie w Częstochowie, gdzie zmarł 17 października 1944 r. Już po zakończeniu działań wojennych, zgodnie z jego wolą, 17 października 1946 r. został pochowany na cmentarzu parafialnym w Liskowie.

Liliowiec 'Jerzy Perskawiec', charakteryzuje się okazałymi kwiatami (17 cm średnicy) barwy melonowo-kremowej z żółtą, przechodzącą w zieleń gardzielą oraz mocno pofalowaną, żółtą obwódką płatków, zakończoną zębami i wyrostkami.

Jerzy Perskawiec (czes. Jiřího Prskavec) urodził się 27 stycznia 1825 r. w czeskiej wsi Vicmanov, obecnie w gminie [Mukařov](#), [powiat Mladá Boleslav](#). Jego rodzicami byli Józef Perskawiec oraz Barbara z d. Lochman. W wieku 23 lat poślubił w parafii w Tłokini (obecnie Tłokinia Kościelna) mieszkankę Kolonii Wielkiej (obecnie Tłokinia Wielka), 23-letnią Elżbietę z d. Szwartz, wdowę po Antonim Weigelcie. Doczekali się dziewięcioro dzieci (sześć córek i trzech synów). Sześcioro z nich dożyło pełnoletności i założyło swoje rodziny. Jerzy Perskawiec, ławnik sądowy, przykładowy gospodarz z Tłokini Wielkiej, cieszący się autorytetem wśród społeczności wiejskiej, zmarł w 1902 r. w wieku 77 lat. Został pochowany na cmentarzu parafialnym w Tłokini Kościelnej. Jego liczni potomkowie (nieżyjący i żyjący), dawni i obecni mieszkańcy powiatu kaliskiego, to m.in.: Antoni Hadacz – szwoleżer Józefa Piłsudskiego, Władysław Jan Perskawiec – żołnierz 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka, Stanisław Baran – członek Armii Krajowej, który zginął w Gross-Rosen w 1944 r., Jan Wolf – wójt gminy Opatówek w latach 1997–2006, ksiądz Piotr Perskawiec, Lucyna Kott – dyrektor Szkoły Podstawowej w Tłokini Wielkiej w latach 1974–1990, Stanisław Baran – Komendant Gminny OSP w Opatówku. Ponadto: sołtysi w tym Anna Dymna „Super Sołtys Roku 2012” w powiecie kaliskim, strażacy, radni gminni, policjanci, nauczyciele, inżynierowie, pracownicy naukowci, lekarze, lokalni działacze społeczni oraz polityczni, producenci owoców i warzyw, a także wiele innych osób, które w przeszłości przyczyniły się i wciąż przyczyniają się do rozwoju regionu i Polski.

Info: za mgr inż. Tomasz Dymny

Z-CA DYREKTORA DS. OGÓLNYCH Ogród Botaniczny, Wydział Nauk Biologicznych